

A photograph of two women, likely teachers or students, working together on a mannequin head in a classroom or workshop. The woman on the left is older with blonde hair, and the woman on the right is younger with dark hair tied in a bun. They are both wearing dark blue shirts with the 'mborijn//land' logo. They are using colorful hair clips to style the hair on the mannequin head. The background shows a window and some classroom equipment. The image is overlaid with a large red diagonal graphic.

mborijn//land

Samenwerken aan kwaliteit

Onderwijskompas 2018

**Leren we
studenten de
juiste dingen?
Sluit ons
onderwijs
aan op de
arbeidsmarkt?**

Samen de basis op orde

Focus op kwaliteit

Net als al jouw collega's wil jij kwalitatief goed onderwijs geven. In het mbo of vavo-onderwijs. Dat is ook de focus van mboRijnland. Maar hoe leveren we die kwaliteit? Wat betekent goed onderwijs eigenlijk? Hoe realiseren we een pedagogisch-didactisch klimaat dat daaraan bijdraagt? Wat kan jouw team daarvoor doen en regelen? Dit onderwijskompas helpt jou en je team het onderwijs verder te verbeteren. Gebruik dit kompas om hier samen met jouw collega's het gesprek over aan te gaan.

Leidraad voor gesprekken

Dit onderwijskompas is gebaseerd op de contourennota, de kaderbrief en gesprekken met de MBO Colleges. Gebruik het bij de gesprekken met je collega's over de begeleiding van studenten, over de inhoud, opbouw en de samenhang van de onderwijsprogramma's. Voor het realiseren van kwalitatief goede examinering. Voor de gesprekken over het pedagogisch-didactisch klimaat in jouw team.

Formuleer daarbij vragen voor jezelf:

- Leren we studenten de juiste dingen?
- Past ons onderwijs bij de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt?
- Hebben we onze stages goed georganiseerd?
- Sluit ons onderwijs aan op de leerstijl van studenten?

Je kunt vast nog meer vragen bedenken. Vertrouw bij het beantwoorden op je eigen expertise en de deskundigheid van je collega's. Het gesprek over dit soort vragen versterkt het kwaliteitsbewustzijn van jou en je team. En daar worden studenten beter van.

Basisgedachten over onderwijskwaliteit

In dit kompas vind je de hoofdlijnen van ons onderwijsmodel en onze basisgedachte over goed onderwijs. De vragen in dit kompas kunnen je helpen het gesprek aan te gaan binnen jouw team en MBO College. Wil je hier ondersteuning bij? Aarzel dan niet om de dienst Onderwijs & Kwaliteit in te schakelen. Veel inspiratie en leerzame dialogen toegewenst!

Visie en richting

Visie

Wij leiden onze studenten op tot ondernemende vakmensen, die iets toevoegen aan hun omgeving. We geven ze de gelegenheid om persoonlijk te groeien en hun eigen weg in de samenleving te vinden. Met het diploma zijn ze gewild op de arbeidsmarkt en kunnen ze succesvol doorstromen naar vervolgonderwijs. Dit geldt ook voor onze vavo-opleidingen. Om dit te realiseren sluit de kwaliteit van ons onderwijs naadloos aan op de veranderingen in de samenleving, de arbeidsmarkt en het vervolgonderwijs.

- Wat hebben studenten nodig voor hun latere beroep of vervolgonderwijs?
- Wanneer is iemand een goede burger en hoe word je dit?
- Hoe kun jij de doorstroom naar een vervolgonderwijs stroomlijnen?

Richting

Gepersonaliseerd onderwijs

Wij geven gepersonaliseerd onderwijs. Vanaf de instroom tot de diplomering en doorstroom staan de ambities en ontwikkeling van iedere student centraal. We houden met iedere student een individueel intakegesprek. Op basis van dat gesprek zoeken we samen met de student een passend leertraject dat past bij zijn persoonlijke ontwikkeling,

interesses en talenten. Ook de inhoud van het onderwijs sluit aan bij de specifieke ontwikkeling van iedere student. Daarom differentiëren we in de lessen. Iedere student leert immers anders.

- Hoe leren studenten eigenlijk?
- Hoe kun jij daar in het onderwijs en de opbouw van de opleidingen op inspelen?
- Welke leertrajecten binnen de opleidingen zijn mogelijk?
- Op welke manier kun jij in de lessen differentiëren?
- Hoe geef je vorm aan loopbaanbegeleiding en de generieke vakken?
- Hoe geef je vorm aan 21e eeuwse vaardigheden binnen de opleiding?

Persoonlijke begeleiding

Studenten krijgen les van een klein en hecht docententeam. De docenten weten wat studenten belangrijk vinden, waar ze onzeker over zijn en wat ze later willen doen. Studenten kunnen altijd bij hun docenten terecht. Daarnaast heeft iedere student een studieloopbaanbegeleider. Die helpt hem bij het leren plannen van zijn studie, beroepspraktijkvorming of examens. Bovendien zorgt de studieloopbaanbegeleider ervoor dat de student weet wat er van hem verwacht wordt.

- Op welke manier kan de studieloopbaanbegeleiding bijdragen aan de ontwikkeling en het leerproces van studenten?
- Hoe zorg je dat de begeleiding door jouw team aansluit bij iedere student?
- Hoe gaan jullie om met mogelijk veranderende instroom door het nieuwe toelatingsrecht?

Keuzemogelijkheden

We geven studenten keuzemogelijkheden in hun studie. Dit doen we door studenten de kans te geven in hun leertraject te versnellen, verdiepen, verbreden of vertragen. Ook kunnen studenten keuzedelen volgen en excellentietrajecten. We gaan daarbij uit van massamaatwerk. Studenten met overeenkomstige wensen en leerdoelen vormen een gezamenlijke groep.

- Geef jij studenten de kans om meteen met hun kwalificatie aan de slag te gaan en geef jij ze de ruimte om breed in te stromen voordat ze een kwalificatie kiezen?
- Welke keuzes zouden studenten willen maken?
- Welke keuzemogelijkheden ga jij studenten in de opleiding bieden en waarom?
- Welke keuzedelen ga jij aanbieden en waarom?

- Hoe geef jij studenten de kans om te versnellen, vertragen, verdiepen en verbreden?
- Hoe geef jij excellentie een plek in leertrajecten?
- Hoe begeleid je studenten bij het maken van keuzes?

Waardevol voor arbeidsmarkt

Wij zorgen ervoor dat studenten van mboRijnland na hun studie waarde toevoegen aan de arbeidsmarkt. Ze worden door bedrijven en instellingen gezien als vakmensen die kansen zien en pakken, initiatief nemen en zelfvertrouwen hebben.

- Wat betekent waarde toevoegen?
- Wat verwacht het werkveld van studenten?
- Hoe kun je daar op inspelen?
- Welke mogelijkheden voor onderwijs zie je buiten het klaslokaal? Welke mogelijkheden liggen er nog open en hoe ga je dat aanpakken?

Georganiseerd in MBO Colleges

Ons onderwijs is georganiseerd in domeingerichte MBO Colleges en het College Vavo & Contractonderwijs. Ieder MBO College heeft een breed onderwijsaanbod, dat in alle vestigingen van hetzelfde niveau is. We zorgen dat de opleidingen in iedere vestiging aansluiten op de arbeidsmarkt in dat gebied. Hier houden we bij het ontwerpen van het onderwijs rekening mee. We leggen dus in de vestigingen verschillende accenten.

- Hoe wil je als MBO College bekend staan?
- Hoe wil je als MBO College met elkaar omgaan?
- Hoe geven jullie vorm aan het kwalificatiedossier?
- Welke accenten kunnen jullie in de verschillende vestigingen leggen?

Onderwijsmodel Flex 3.0

De beroepspraktijk centraal

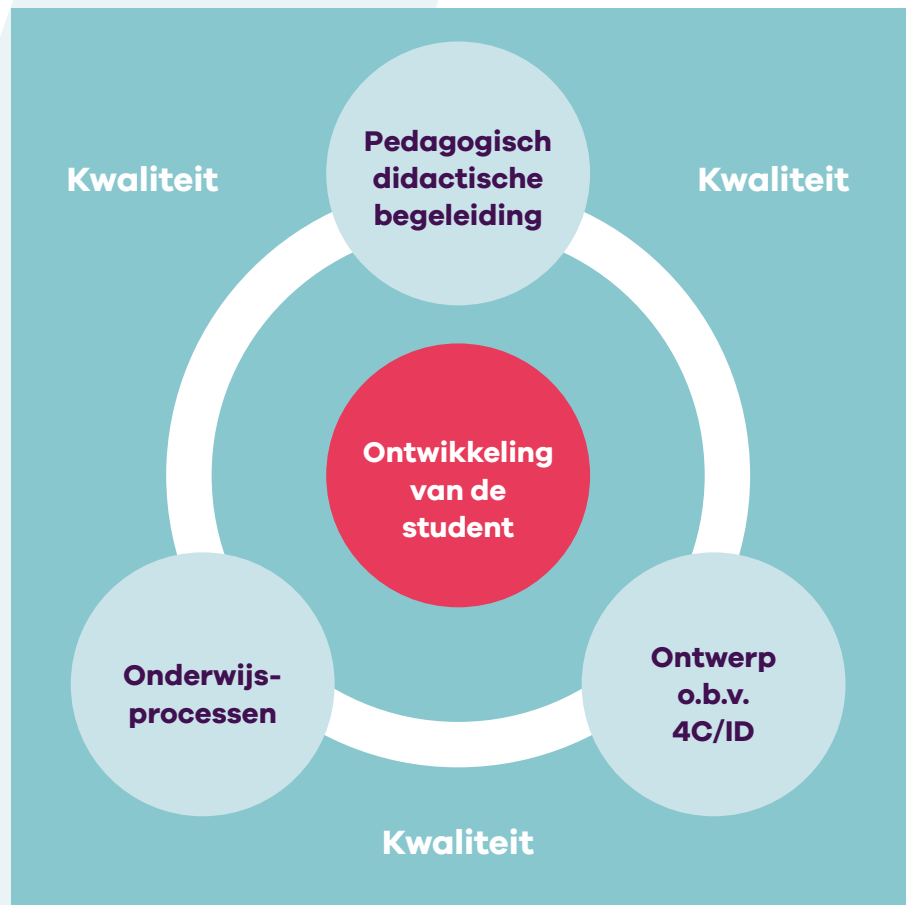
De praktijk staat centraal in ons onderwijs. De student leert daarom aan de hand van situaties uit het werkveld. Rondom deze praktijksituaties leren we de student de kennis en vaardigheden die hij nodig heeft om de praktijkopdrachten op te lossen. Deze praktijkopdrachten, kennis en vaardigheden vormen met elkaar een duidelijke eenheid. De student ziet deze samenhang ook. Door de voortdurende koppeling met de praktijk weet de student waarom hij iets leert. Bovendien kan hij zo makkelijker reflecteren op zijn eigen ontwikkeling.

Drie pijlers

Ons onderwijsmodel Flex heeft drie pijlers:

- Het onderwijsontwerp op basis van 4C/ID-model
- Het pedagogisch-didactisch klimaat
- Duidelijke processen op basis van Triple A.

Deze drie pijlers zijn gericht op de ontwikkeling van de individuele student. Bovendien helpen ze je om je onderwijs vorm te geven.

Het onderwijsontwerp op basis van 4C/ID-model

Al onze opleidingen ontwikkelen we volgens een vaste aanpak. Hiervoor gebruiken we het 4C/ID ontwerpmodel: het 4 Component Instructional Designmodel als hulpmiddel. Het is een wetenschappelijk onderbouwde methode om beroepsopleidingen te ontwerpen. Het is aangetoond

dat dit model studenten goed voorbereidt op de beroepspraktijk. In het 4C/ID-model staan de taken uit het beroep centraal. Daarbij ontwerp je de benodigde ondersteunende kennis en vaardigheden, de begeleiding en informatie die je just-in-time aanbiedt. In deze paragraaf leggen we de verschillende onderdelen uit.

Kwalificatiedossier

Iedere opleiding heeft een landelijk kwalificatiedossier. Hierin staat beschreven wat een student aan het einde van een opleiding moet beheersen. Aan de hand van het kwalificatiedossier analyseren we welke beroepstaken een student moet kunnen uitvoeren. Deze beroepstaken staan centraal in onze opleidingen. Zo benadrukken we het belang van de beroepspraktijk.

Crebotraject

Op basis van de kwalificatiedossiers ontwerpen we in samenwerking met het werkveld crebotrajecten. Hierin vertalen we het kwalificatiedossier in een duidelijke structuur voor de opleiding. De beroepstaken die nauw met elkaar samenhangen voegen we samen in clusters. Zo heeft de opleiding tot eerste autotechnicus bijvoorbeeld de clusters: 'onderhoud aan personenauto's', 'reparaties uitvoeren' en 'diagnose stellen'.

Taakklassen

Een cluster verdelen we in taakklassen o.b.v. complexiteit. De student leert stapsgewijs om deze beroepstaken in een steeds ingewikkelder situatie toe te passen. Stel dat een student in een bepaald cluster een schoolreis moet organiseren. In taakklasse 1 leert hij een reisje voor een kleuterklas te organiseren. In taakklasse 2 een reis voor de hele school en in taakklasse 3 een reis voor de hele school naar het buitenland. Zo kan hij zich stap voor stap ontwikkelen.

Leereenheden: het wat

Iedere taakklasse bestaat uit leereenheden. Hierin beschrijven we de inhoud van het onderwijs, de leer-

doelen, de manier van beoordeling en de studiebelasting. We ontwerpen drie soorten leereenheden: de praktijkopdrachten (authentieke leeractiviteiten - ALA), kennisgerichte cursussen en vaardigheidsgesichte trainingen. Deze drie leereenheden hangen nauw samen en ondersteunen elkaar. Dat vraagt om afstemming tussen de docenten en de leerbedrijven die deze leereenheden geven. De combinatie van een ALA met ondersteunende kennis en vaardigheden noemen we een leerarrangement.

- Op welke manier kun je beroepstaken of taken uit het dagelijks leven als uitgangspunt nemen voor de ontwikkeling van authentieke leeractiviteiten (ALA's)?
- Hoe herkennen mijn studenten de samenhang tussen de ALA, cursus en training?
- Hoe kun je de samenhang tussen ALA, cursus en training verbeteren?
- Hoe kun je zorgen voor voldoende verschillen tussen de leertaken?
- Hoe kun je vanuit de leertaken duidelijk toewerken naar de echte beroepspraktijk?

Onderwijsproducten: het hoe

Voor iedere ALA, cursus en training ontwerpen we concrete onderwijsproducten. Hierin beschrijven we hoe je de ALA, cursus of training kunt uitvoeren. Er staan suggesties voor werkvormen en leermiddelen in. Bovendien beschrijven we waar de leereenheid wordt uitgevoerd, op school, bij een bedrijf of tijdens de

beroepspraktijkvorming.

We geven ook aan hoe jij de student kunt begeleiden en welke just-in-time informatie je kunt geven. Je werkt daarbij volgens het 4C/ID-principe van afnemende sturing. Je begint met veel begeleiding of je geeft veel structuur. Daarna laat je de studenten steeds meer zelf oplossen. De onderwijsproducten helpen jou dus om kwalitatief goed onderwijs te geven. Er zijn soms meerdere manieren om dezelfde leerdoelen aan te leren. Daarom kunnen we voor één leereenheid ook verschillende onderwijsproducten ontwikkelen.

- Hoe kun je just-in-time informatie meenemen in de ontwikkeling van onderwijsproducten?
- Hoe kun je de begeleiding van student(en) tijdens de ALA's geleidelijk verminderen?

Leertrajecten

Jij weet als geen ander dat geen enkele student hetzelfde is. Daarom ontwikkelen we voor ieder Crebotraject verschillende leertrajecten. Denk aan versnelde trajecten voor studenten met bepaalde kennis en ervaringen, verlengde trajecten voor studenten die juist meer tijd nodig hebben of doorstroomtrajecten naar het hbo. Ook inhoudelijk kunnen de trajecten van elkaar verschillen. Die leertrajecten bestaan dan uit onderwijsproducten die passen bij die doelgroep. Tijdens het intakegesprek met een student bespreken we met hem welk traject het meest geschikt is.

Het pedagogisch-didactisch klimaat

Hoe zorg je dat het onderwijs aansluit bij de persoonlijke ontwikkeling van de student? De pedagogisch-didactische aanpak heeft veel invloed op de kwaliteit van jouw onderwijs. Als geen ander weet je dat het belangrijk is dat je positief bent over de ambities en persoonlijke ontwikkelingen van een student. Tijdens de lessen, studieloopbaanbegeleiding en beroepspraktijkvorming. Dat geeft hem zelfvertrouwen. Als het nodig is, zorg je dat hij specifieke begeleiding krijgt, door jou, je collega's in het team en/of het Onderwijs Servicecentrum.

1. Hoe zorg je dat de begeleiding door jouw team aansluit bij iedere student?
2. Welk pedagogisch-didactisch klimaat is nodig om studenten te laten groeien?
3. Hoe ziet het pedagogisch-didactisch klimaat in jouw team eruit?

Processen volgens Triple A

We hebben duidelijke afspraken over onze werkwijze gemaakt. Zo weet jij wat je van collega's en studenten kan verwachten. Andersom weten zij daardoor wat ze van jou kunnen verwachten. Alleen zo kan ons onderwijsmodel echt goed werken. Onze afspraken hebben we vastgelegd in duidelijke processen, gebaseerd op Triple A. Ze helpen je om de gewenste kwaliteit in het onderwijs te halen. De processen kun je vinden op het procesportaal (klik hierover op de tegel 'procesportaal' op de homepage van portaal mborijland.nl). We hebben afspraken gemaakt voor de instroom van studenten, het onderwijsontwerp, de onderwijsuitvoering, examine-

ring, beroepspraktijkvorming en begeleiding van studenten. In deze afspraken staat hoe we ons onderwijs organiseren. Ook hebben we aangegeven welke rol dit van jou vraagt en welke documenten je hierbij kunt gebruiken.

- Op welke manier hanteren jullie de procesafspraken in het team?
- Hoe kunnen jullie die teamafspraken eventueel nog verbeteren?

Alles vastgelegd in onderwijscatalogus

Alle informatie over de opleidingen hebben we vastgelegd in onze digitale onderwijscatalogus. Deze is te vinden via de tegel 'Onderwijscatalogus' op de homepage van ons portaal. In één oogopslag zie je uit welke cursussen, trainingen en ALA's een opleiding bestaat. Ook vind je er de leerdoelen, adviezen over bruikbaar lesmateriaal en de manier van begeleiden en het aantal studiebelastingsuren. Op basis hiervan kun jij de lessen voorbereiden op een manier die jij prettig vindt en die past bij je studenten.

Studenten hebben ook volledig inzicht in hun opleidingsprogramma. Ze kunnen deze informatie inzien via de tegel 'mijn leertraject' op het studentportaal. Ze komen dan direct bij hun eigen opleiding uit. Ze kunnen zien welke onderdelen ze krijgen en uit welke keuzedelen en excellentietrajecten ze kunnen kiezen. Zo weten ze waar ze aan toe zijn en kunnen ze hun studie goed plannen. Ook vinden ze daar belangrijke documenten, zoals de STOER of het BPV-handboek.

Aanpak

Cocreatie

Jij wil studenten goed voorbereiden op de arbeidsmarkt. Het is daarvoor belangrijk om ons onderwijs goed af te stemmen met het bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen. Het is nodig om in te spelen op de laatste trends en ontwikkelingen. We betrekken het werkveld daarom bij het onderwijsontwerp, de beroepspraktijkvorming en de examinering. Ook ontwikkelen we met het werkveld reële projecten uit de praktijk. Bovendien geven we studenten de kans om te leren in de beroepspraktijk, via de beroepspraktijkvorming natuurlijk, maar ook in satellietlabs en hybride leeromgevingen. Daarnaast werken we samen met vmbo's, mbo's en hbo's aan doorlopende leerlijnen. Dit doen we niet alleen in de regio, maar ook internationaal.

- Hoe wil je samenwerken met het werkveld?
- Waarin zou je met collega's van andere MBO Colleges of het College Vavo & Contractonderwijs willen samenwerken?
- Hoe kun jij zorgen dat jouw College zich duidelijk onderscheidt van andere ROC's?
- Welke mogelijkheden zie jij om studenten in open ALA's te laten leren?
- Hoe zouden wij nog beter kunnen samenwerken met het vmbo of het hbo?

Onderzoek en kennisdeling

Jij bezit veel kennis en ervaring. We vinden we het belangrijk om daarvan te leren. Deze kennisdeling bevorderen we onder andere door onderwijsconferenties, MBO Collegedagen en de Derde Donderdag in September. Ook het vormen van kenniskringen op specifieke thema's kan hieraan bijdragen. Daarnaast maken we gebruik van onderzoekgegevens. Een voorbeeld hiervan is het wetenschappelijk onderbouwde 4C/ID-model. Bovendien bevorderen we praktijkonderzoek. Dit betekent dat docenten samen met collega's en studenten onderzoek doen naar wat werkt in de eigen onderwijspraktijk. De resultaten van deze onderzoeken gebruiken we om de onderwijskwaliteit te verbeteren, te professionaliseren en te innoveren. Hierbij bieden we ondersteuning door het netwerk van het Research Lab.

- Hoe deel je in je team jouw expertise?
- Van welke collega in jouw team zou je iets kunnen leren en hoe organiseer je dat?
- Welk onderzoek zou jij in jouw onderwijspraktijk willen uitvoeren?
- Van welke onderzoeksresultaten maak je gebruik en wat levert dat op?
- Hoe is het leerklimaat en hoe blijf je je ontwikkelen?

Kwaliteitscultuur

Wij willen kwalitatief goed onderwijs. Ook jij streeft dat na. Maar wat is dat: goede kwaliteit? Het is noodzakelijk om daar met je team over na te denken. Bijvoorbeeld door te kijken naar het rendement en de tevredenheid van studenten. Onderzoek daarbij wat het effect is van jouw handelen op studenten. Dat geeft handvatten om het onderwijs te verbeteren. Kijk hierbij vooral naar de successen. Wat gaat goed? En hoe komt dat? Wat hebben jij en je collega's gedaan waardoor het onderwijs kwalitatief goed is? Hoe houd je dit vast? Of versterk je dit? Zoek met je collega's naar verbeteringen.

Formuleer daarnaast met je collega's een duidelijke onderwijsvisie. Bepaal je ambities, je doelen, de kwaliteit die je met je team wil behalen. Het is belangrijk om hier duidelijke afspraken over te maken en elkaar aan te spreken op die pedagogisch-didactische aanpak. Zo kunnen talenten van studenten zichtbaar worden en zich verder ontwikkelen. Betrek studenten en werkgevers bij het formuleren van een duidelijke onderwijsvisie. Vraag hen om feedback en gebruik hun mening bij het vormgeven van het onderwijs. Samen met hen kun je zo werken aan de kwaliteitscultuur waar we als mboRijnland naar streven.

Kwaliteitscultuur is een voorwaarde voor het succesvol werken aan de

Onderwijskompas Aanpak

kwaliteit van onderwijs. Als kader gebruiken we de 10 vragen voor het versterken kwaliteitscultuur. Bespreek deze eens met de collega's in je team.

1. Stel voortdurend de vraag: voor wie doe je het?
2. Wat maakt studenten en ouders tevreden?
3. Wat versta jij onder een goede onderwijskwaliteit en hoe weet je of je daar aan voldoet?
4. Hoe kun jij met je team kwalitatief goed onderwijs realiseren?
5. Hoe kunnen we van en met elkaar leren?
6. Welk pedagogisch-didactisch klimaat is nodig om studenten te laten groeien?
7. Hoe zorg jij dat je goed op de hoogte blijft van de ontwikkelingen in het onderwijs, de samenleving en de arbeidsmarkt?
7. Hoe ziet een goede samenwerking binnen jouw team eruit?
9. Welke ongeschreven regels en rituelen heeft jouw team? En waarom zijn deze belangrijk?
10. Hoe kan jouw leidinggevende bijdragen aan een goede kwaliteitscultuur?

1. Studieloopbaanbegeleiding
2. Beroepspraktijkvorming
3. Examinering in de beroepspraktijk
4. Professionalisering
5. Arbeidsmobiliteit
6. Samenwerking tussen stafdiensten en MBO Colleges

- Wat wil je bereiken met de studieloopbaanbegeleiding?
- Hoe kun je de (internationale) beroepspraktijkvorming in jouw team en MBO College versterken?
- Hoe kun jij examinering in de beroepspraktijk vormgeven?
- Hoe wil jij jezelf en je team ontwikkelen?
- Hoe wil jij je loopbaan verder vorm geven?
- Hoe kunnen de stafdiensten jouw team en MBO College goed ondersteunen?

Speerpunten 2018-2019

We willen de basiskwaliteit van ons onderwijs op orde brengen en versterken. Focus is hierbij belangrijk. Binnen mboRijnland leggen we in 2018-2019 de focus op zes thema's:

Kompas voor gesprek

Dit document is een kompas. Het geeft richting aan ons onderwijs. Gebruik het als hulpmiddel voor het teamgesprek over het pedagogisch-didactisch klimaat in jouw team en het versterken van de kwaliteit van het onderwijs. Deel je visie, expertise, je betrokkenheid bij het vak. Luister tegelijkertijd naar de opvattingen van je collega's en de ervaringen van je studenten. Studenten worden er beter van, daar zijn we zeker van. Veel succes en plezier!

Redenen voor een student om voor ons te kiezen

de docenten
kleine klassen
perfecte resultaten
leuk gebouw
heerlijk leerklimaat
goede begeleiding
toekomstgericht
fijne begeleiding
modern gebouw
gezellige school

leuke klasgenoten
veilig voelen
ze kennen me bij naam
uitstekende docenten
uitmuntende faciliteiten
goede kwaliteit docent
keuzemogelijkheden

kleine school
afwisselende lessen
goede resultaten
staat bekend om kwaliteit
uitdagende opdrachten
inhoud van de opleiding
duidelijke verwachtingen
goede en veilige sfeer
goed onderwijs
goed rooster
leuke groep

mborijn//land méér dan mbo